

ПРИМЉЕНО: 09 -07- 2012	
ОРГАНИЗЈЕД	БРОЈ
0603	412/4

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПРИРОДНО – МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовao комисију: На својој XXXII седници одржаној 21. јуна 2012. године, Наставно-научно веће Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду, именовало је Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Ведране Бабић под насловом „Фолклорно наслеђе као основа развоја руралног туризма Браничевског округа“.
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Љупче Миљковић, редовни професор Природно-математичког факултета у Новом Саду, Департмана за географију, туризам и хотелијерство, уже научна област: Физичка географија, 29.10.1999., председник 2. др Анђелија Ивков Цигурски, ванредни професор Природно-математичког факултета у Новом Саду, Департмана за географију, туризам и хотелијерство, уже научна област: Друштвена географија, 01.05.2010., ментор 3. др Снежана Бесермењи, редовни професор Природно-математичког факултета у Новом Саду, Департмана за географију, туризам и хотелијерство, уже научна област: Друштвена географија, 07.03.2011., члан 4. др Селим Шаћировић, доцент Природно-математичког факултета у Нишу, уже научна област: Друштвена географија, 26.05.2008., члан
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Ведрана, Драган, Бабић 2. Датум рођења, општина, држава: 23. 11. 1982., Бањалука, Босна и Херцеговина 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ, ДИПЛОМИРАНИ ГЕОГРАФ – ТУРИЗМОЛОГ ЗА ЛОВНИ ТУРИЗАМ 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2007. године ДОКТОР НАУКА ИЗ ОБЛАСТИ ТУРИЗМА 5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Фолклорно наслеђе као основа развоја руралног туризма Браничевског округа

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација садржи укупно 186 страна, 123 литературна цитата, 37 табела, 8 графикона, 2 карте, 1 скица и 11 прилога.

Поред Предговора, Биографије и Кључне документацијске информације као издвојених делова у раду, докторска дисертација садржи укупно осамнаест поглавља. Поглавља означавају следеће целине:

1. Увод (од 3. до 4. стране), 2. Методолошке основе рада (од 5. до 8. стране), 3. Положај Браничевског округа (од 9. до 14. стране), 4. Физичко-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма (од 15. до 28. стране), 5. Друштвено-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма (од 29. до 61. стране), 6. Фолклорно наслеђе (од 62. до 82. стране), 7. Етнографске манифестације (од 83. до 86. стране), 8. Шта понети за успомену? (од 87. до 88. стране), 9. Рурални туризам (од 89. до 99. стране), 10. Повезаност туризма и културно-историјске баштине (од 100. до 104. стране), 11. Туристичка валоризација фолклорног наслеђа (од 105. до 113. стране), 12. Тржишна анализа (од 114. до 117. стране), 13. SWOT/TOWS анализа (од 118. до 121. стране), 14. Анкетно истраживање (од 122. до 129. стране), 15. Предлози за развој руралног туризма на подручју Браничевског округа (од 130. до 138. стране), 16. Закључак (од 139. до 140. стране), 17. Литература и извори података (од 141. до 145. стране), 18. Прилози (од 146. до 181. стране).

Кроз поглавље *Увод* дате су смернице о садржини докторске дисертације. Такође, дате су и основне напомене о тематици која је у раду обрађена.

Кроз поглавље *Методолошке основе рада* дефинисани су предмет рада, циљ рада, задаци рада, методе истраживања и очекиване научне вредности рада, односно научни допринос докторске дисертације.

У поглављу *Положај Браничевског округа* дат је приказ географског положаја територије на којој се Браничевски округ налази и општине које он обухвата. Обрађен је и туристичко-саобраћајни положај Браничевског округа кроз оцену повољности за развој руралног туризма.

У поглављу *Физичко-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма* дат је преглед геолошко-геоморфолошких, као и климатских, хидрографских и биогеографских карактеристика на простору Браничевског округа. Анализиран је утицај природних потенцијала на развој руралног туризма у Браничевском округу.

Поглавље *Друштвено-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма* обрађује историјат краја, становништво, промене броја становника, као и структуру становништва кроз полно-старосну, националну, образовну и структуру према активности. Поглавље се бави и карактеристикама везаним за домаћинства у општинама Браничевског округа, као и привредним обележјима, пољопривредом, индустријом, занатством, трговином, угоститељством и туризмом. Представљена су и насеља, општина Пожаревац као центар Браничевског округа, као и села на овом подручју.

Кроз поглавље *Фолклорно наслеђе* представљена су традиционална обележја Браничевског округа приказана кроз ношњу, обичаје и веровања-где су наведени и поједини друштвени, привредни и религијски обичаји овог краја. Влашка магија је посматрана као туристички

потенцијал, а анализирана је и песма и игра у Браничевском округу, као и народно градитељство у функцији туризма. Кроз гастрономску понуду Браничевског округа дат је осврт на традиционалну кухињу са ових простора.

Поглавље *Етнографске манифестације* представља најзначајније манифестације у Браничевском округу, које се баве оживљавањем старих обичаја и базирају на народној традицији.

У поглављу *Шта понети за успомену?* анализирају се потенцијални сувенири проистекли из фолклорног наслеђа Браничевског округа.

Кроз поглавље *Рурални туризам* извршено је дефинисање руралног туризма. Приказан је рурални туризам у Европи са освртом на његово значење у појединим европским земљама. У поглављу је представљен и рурални туризам у Србији, где је дат и преглед општина у чијим селима је рурални туризам највише заживео.

У поглављу *Повезаност туризма и културно-историјске баштине* представљени су археолошко насеље Беловоде, манастириште Митрополија, манастириште Благовештење, манастир Горњак, Тршка црква, манастир Витовница, манастир Заова и манастир Тумане.

Поглавље *Туристичка валоризација фолклорног наслеђа* се бави утврђивањем, односно проценом вредности објеката фолклорног наслеђа на простору Браничевског округа. Туристичком валоризацијом су обухваћени најпосећенији манастири на подручју Браничевског округа, као и воденице, ваљарице и бачије. Туристичка валоризација, у овом поглављу, је извршена и по моделу Hilari du Cros.

У поглављу *Тржишна анализа* представљена су основна обележја тражње туриста у Србији, као и предности и конкурентски недостаци за развој руралног туризма на подручју Браничевског округа.

Поглавље *SWOT/TOWS анализа* презентује чиниоце који дефинишу потенцијале и ограничења (у највећој мери одређене унутрашњим факторима), односно могућности и слабости (у највећој мери одређене спољашњим факторима) руралних подручја Браничевског округа. У овом поглављу је дата и TOWS матрица, као својеврсан продужетак SWOT анализе.

У поглављу *Анкетно истраживање* су представљени резултати истраживања спроведеног помоћу анкетног упитника, који се састојао од 28 питања везаних за социо-демографске карактеристике испитаника, интересовање за влашку магију и влашке обичаје, као и мишљењу испитаника везаном за развој туризма на подручју Браничевског округа. Поглавље обухвата и резултате дескриптивне статистичке анализе, где су приказане просечне оцене, стандардна девијација, мод и медијана датих атрибута. Извршена је и анализа резултата Т-теста за независне узорке, као и варијансе ANOVA.

Поглавље *Предлози за развој руралног туризма на подручју Браничевског округа* се бави тематиком везаном конкретне предлоге за развој руралног туризма у Браничевском округу. Поглавље садржи и пример тродневног, дводневног и једнодневном туристичког аранжмана кроз Браничевски округ.

У *Закључку* су изнесени најзначајнији резултати до којих је кандидат дошао у свим деловима докторске дисертације.

У поглављу *Прилози* дат је табеларни приказ полно-старосне структуре становништва Браничевског округа, гастрономски рецепти везани за припрему традиционалних специјалитета из овог подручја, као и анкетни упитник намењен истраживању везаном за културу и веровања Влаха у Браничевском округу. Прилог садржи и резултате статистичких анализа (дескриптивна статистика, Т-тест за независне узорке, резултати анализе варијансе ANOVA, резултате Scheffe теста).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Након уводног дела рада у коме је кандидаткиња формулисала проблем истраживања, у оквиру поглавља *Методолошке основе рада* кандидаткиња је дефинисала предмет рада, циљ рада, задаци рада, методе истраживања и очекиване научне вредности рада. Као предмет рада је утврђена карактеристична локална култура, везана за простор Браничевског округа, а настала као последица заједничког живота народа српског и влашког порекла и њена улога у развоју руралног туризма на овом подручју. Конкретан циљ докторске дисертације јесте да се кроз приказ тренутног стања и кроз предлоге за даље кораке у будућности прикажу могућности за привредни напредак Браничевског округа кроз развој руралног туризма, а на основама фолклорног наслеђа овог дела Србије. У докторској дисертацији су коришћене различите методе истраживања: метода аналитичког проучавања, теренска истраживања, историјска метода, метода компарације, SWOT/TOWS анализа, дескриптивна метода...

У поглављу *Положај Браничевског округа* кандидаткиња је представила географски положај Браничевског округа наводећи да је разноликост рељефа утицала на издвајање неколико антропогеографских целина, издвајајући при томе карактеристичне области Браничевског округа. При одређивању туристичко-саобраћајног положаја Браничевског округа, кандидаткиња се базирала на туристичком аспекту у смислу близине и приступачности највећим емитивним центрима у земљи.

Кроз поглавље *Физичко-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма* кандидаткиња је јасно указала на значај природних потенцијала за даљи развој руралног туризма на простору Браничевског округа. Кандидаткиња је на адекватан начин представила геолошко-геоморфолошке, климатске, хидрографске и биогеографске карактеристике Браничевског округа.

У поглављу *Друштвено-географске карактеристике од значаја за развој руралног туризма* кандидаткиња представља историјат краја и анализира становништво, базирајући се при томе и на промени броја становника. На адекватан начин у раду представља структуру становништва, анализирајући је кроз полно-старосну, националну, образовну и структуру према активности. Кандидаткиња представља и карактеристике домаћинства на подручју Браничевског округа. У даљем раду се на одговарајући начин бави привредним карактеристикама подручја и на јасан начин представља пољопривреду, индустрију, занатство (дајући осврт и на ревитализацију старих заната у туристичке сврхе), трговину, угоститељство и њихову везу са туризмом. На јасан начин представља карактеристике насеља Браничевског округа и општину Пожаревац као центар округа. Анализира села на подручју Браничевског округа и наводи да већином обилују низом атрактивности које могу омогућити развој руралног туризма.

Кроз поглавље *Фолклорно наслеђе* кандидаткиња анализира специфичности Браничевског округа представљене кроз елементе традиције и фолкора. Кандидаткиња јасно наводи да међу творевинама традиционалне културе једног народа, по улози у свакодневном животу и значају етничког идентитета, посебно место заузима ношња, обичаји и веровања. Даје јасан преглед карактеристичних друштвених, привредних и религијских обичаја у Браничевском округу. Кандидаткиња посебно анализира влашку магију као туристички потенцијал на овом простору. При томе наводи да она привлачи посетиоце, независно од тога да ли им је веровање у магију примаран мотив за долазак, или је у питању истраживање, или само радозналост и авантура. Кандидаткиња у раду представља и песму и игру Браничевског округа, правећи при томе посебан осврт на велики значај које оне имају у традицији и животу људи. Анализирајући народно градитељство, посматра га кроз везу са туризмом и наводи специфичне традиционалне објекте Браничевског округа попут воденица, ваљарица и бачија. Кандидаткиња наводи и да културни идентитет неког подручја у великој мери представља и традиционална гастрономија и гостопримство. Издваја и нека од карактеристичних јела Браничевског округа, попут влашког традиционалног специјалитета

„жмара“ или „жумјара“.

У поглављу *Етнографске манифестације* кандидаткиња представља најпознатије манифестације етнографског карактера у Браничевском округу попут : Хомољских мотива, Сабора бачијара, Врела Хомоља, Жумаријаде, Такмичења села... Кандидаткиња изводи јасан закључак да је пожељно организовати током године већи број оваквих манифестација, јер се на тај начин негује традиција Браничевског округа, а туристима омогућава занимљиво и аутентично искуство.

Кроз поглавље *Шта понети за успомену?* кандидаткиња истиче потребу афирмисања карактеристичних локалних сувенира инспирисаних Браничевским округом и локалном културом. Наводи предмете чија би израда становништву Браничевског округа омогућила додатни извор зараде, а туристима представљала аутентичну успомену.

У поглављу *Рурални туризам* кандидаткиња се на адекватан и јасан начин бави дефинисањем појма руралног туризма, као и дефинисањем значаја који има. Кандидаткиња анализира рурални туризам у Европи и позитивне ефекте његовог развоја. Наводи примере европских земаља (Аустрија, Словенија...) и на адекватан начин представља њихов развој руралног туризма. Кандидаткиња се бави и анализом руралног туризма у Србији наводећи неке од основних проблема који се јављају у развоју . Посебан осврт даје на могућности развоја руралног туризма на простору Браничевског округа.

Кроз поглавље *Повезаност туризма и културно-историјске баштине* кандидаткиња представља неке од локалитета културно-историјске баштине Браничевског округа (археолошко налазиште Беловоде, манастириште Митрополију, манастириште Благовештење, манастир Горњак, Тршку цркву, манастир Витовницу, манастир Заову, манастир Тумане). Наводи да су локалитети културно-историјске баштине значајан део обележја народа и фолклорног наслеђа као дела идентитета културе одређеног подручја.

У поглављу *Туристичка валоризација фолклорног наслеђа* кандидаткиња на јасан начин врши процену вредности туристичких атрактивности фолклорног наслеђа и адекватног сагледавања могућности укључивања културних добара у развој туризма на простору Браничевског округа. Приликом давања оцене, кандидаткиња вреднује туристички положај, уметничку вредност, амбијент, атрактивност, изграђеност и уклопљеност у туристичко богатство. Кандидаткиња на адекватан начин врши туристичку валоризацију најпосећенијих манастира Браничевског округа, да би се затим на јасан начин надовезала вршећи валоризацију манастира заједно са другим објектима фолклорног наслеђа у Браничевском округу (воденице, ваљарице, бачије). Кандидаткиња врши туристичку валоризацију и по моделу *Nilari du Cros*, где анализу врши помоћу одговарајућих туристичких субиндикатора.

Кроз поглавље *Тржишна анализа* кандидаткиња на адекватан начин врши анализу тржишта. Наводи основне конкурентске недостатке за развој руралног туризма на подручју Браничевског округа, као и предности даљег рада на развоју ове врсте туризма у овој дестинацији.

У поглављу *SWOT/TOWS анализа* кандидаткиња на јасан и прегледан начин даје приказ чиниоца који дефинишу потенцијале и ограничења, као и могућности и слабости Браничевског округа, као дестинације за развој руралног туризма (на темељима фолклорног наслеђа). Кандидаткиња наводи и неке од корака које би требало предузети да би се дошло до што квалитетнијег производа у руралном туризму Браничевског округа, који би се у великој мери развијао на основама локалног фолклорног наслеђа. Кандидаткиња на адекватан начин изводи и TOWS матрицу која представља својеврсни концептуални оквир за утврђивање и анализу претњи и шанси у спољњем окружењу и идентификовање слабости и снага у унутрашњем окружењу.

Кроз поглавље *Анкетно истраживање* кандидаткиња презентује истраживање спроведено на подручју Браничевског округа, везано за социо-демографске карактеристике испитаника, интересовање за влашку магију и влашке обичаје, као и за мишљење испитаника везаном за развој туризма на подручју Браничевског округа. Поглавље обухвата и резултате

дескриптивне статистичке анализе, где су приказане просечне оцене, стандардна девијација, мод и медијана датих атрибута. Извршена је и анализа резултата Т-теста за независне узорке, као и варијансе ANOVA. Прецизни резултати истраживања и статистичке анализе указали су на ставове и мишљења житеља Браничевског округа, који су учествовали у истраживању и потврдили исправност примењене методологије.

У поглављу *Предлози за развој руралног туризма* кандидаткиња на адекватан начин представља конкретне предлоге за развој руралног туризма на подручју Браничевског округа, као дестинације са карактеристичним фолклорним наслеђем (колорит представљен српском и влашком културом). Кандидаткиња указује на атрактивности које би се требале на адекватан начин укључити у туристички производ овог подручја. Кандидаткиња формира и пример тродневног, дводневног и једнодневнег аранжмана кроз Браничевски округ, на коме би се могли базирати програми путовања и посета Браничевском округу.

У поглављу *Закључак* су прецизно издвојени најзначајнији резултати до којих је кандидаткиња дошла у свим деловима докторске дисертације. Резултати истраживања су пропраћени адекватним прилозима у поглављу *Прилози*.

Наведена *Литература и извори података* су обимни, актуелни (како домаћи, тако и страни) и везани за истраживану проблематику. Кандидаткиња је приказала и обиман рад на терену, који је укључивао различите активности и контакте како са локалним становништвом, тако и са чиниоцима локалне самоуправе општина Браничевског округа.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Кандидат има укупно 14 објављених научних радова од којих: један рад категорије М23, два рада категорије М24, два рада категорије М63, пет радова категорије М33, два рада категорије М52, један рад штампан у изводу категорије М34, један рад штампан у изводу категорије М64.

Радови који су објављени или прихваћени на основу резултата истраживања у оквиру рада на овој дисертацији су следећи:

1. *Ivkov Džigurski Anđelija, Vedrana Babić, Aleksandra Dragin, Kristina Košić, Ivana Blešić, 2012. The Mystery of Vlach Magic in the Rural Areas of 21st century Serbia. Eastern European countryside. No 18. DOI 10.2478/v 10130-012-0004-9 (M23) 31F0,053*

Рад је базиран на истраживању влашког фолклора и својеврсних мистичних нота којима је култура овог народа проткана. Рад се бави истраживањем влашке магије, за коју се везују многи аутентични ритуали, веровања, шаманке и чини... У раду је спроведено и представљено истраживање становника источне Србије (где је култура Влаха и најупечатљивија) о ставовима везаним за влашку магију и обичаје овог народа.

2. *Babic Vedrana, Aleksandra Prodanović, Radovan Lala Davidov, Časlav Lačnjevac, 2009. Prospectives of Homolje as an eco – destination. 113th Seminar of the EAAE The Role of knowledge, innovation and human capital in multifunctional agriculture and territorial rural development, Belgrade, Serbia. (M24)*

У раду су истраживане перспективе развоја Хомоља као еко-дестинације. Наиме, услед привредне неразвијености подручја, Хомоље је очувало здраву животну средину и занимљиво природно окружење (различите природне атракције). Оваква ситуација би, уз адекватне мере заштите, могла донети подручју предности кроз одрживи развој туризма и формирања еко-дестинације.

3. **Babić Vedrana, Radovan Lala Davidov, Jovanović Marko, 2010. Rural development and rural tourism in the municipality of Petrovac na Mlavi. Economics of agriculture special issue – 2 II Book, Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia. (M24)**

Аутори у раду истражују рурални развој и рурални туризам у општини Петровац на Млави, која се налази у Браничевском округу. Рад пружа и својеврсни путоказ за развој руралних подручја на територији ове општине.

4. **Бабић Ведрана, 2008. Могућности одрживог развоја Хомоља као екодестинације. Зборник научног скупа „ Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији „, бр.1, Нови Сад. Стр. 60 – 62. (M33)**

Рад је настао као својеврсан наставак рада аутора на истраживању проблематике развоја Хомоља као екодестинације. У раду су приказане конкретне могућности везане за одрживи развој ове дестинације и смернице које би се требале поштовати.

5. **Babić Vedrana, Aleksandra Prodanović, 2009. Sustainable development in Republic of Serbia example Homolje as a ecotourism destination. 4th International Scientific Conference “Planning for the Future – Learning from the Past: Contemporary Developments in Tourism, Travel & Hospitality”, Rhodes island, Greece (M33)**

Аутори се у раду баве свеобухватнијим истраживањем одрживог развоја у Републици Србији, дајући при томе пример дестинације у источној Србији – Хомоља. У раду су анализиране могућности развоја екотуризма на подручју земље, са акцентом на развоју ове врсте туризма на подручју Хомоља.

6. **Бабић Ведрана, 2009. Потенцијали за развој руралног туризма у општини Петровац на Млави, са посебним освртом на бистричке воденице. Зборник научног скупа „Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији“, бр.2, Нови Сад (M33)**

У раду се истражује потенцијал фолклорног наслеђа са простора општине Петровац на Млави, приказаног кроз објекте традиционалне архитектуре – воденице. Комплекс воденица се налази у селу Бистрица, општина Петровац на Млави (Браничевски округ) и пружа добре могућности за развој руралног туризма на овом подручју.

7. **Babić Vedrana, 2010. Rural tourism of Eastern Serbia – example community of Petrovac na Mlavi. The 1Th International Conference for Research in Tourism, Hospitality and Leisure, Shkoder, Albania (M33)**

Рад је базиран на ширем истраживању руралног туризма на простору источне Србије, као занимљиве, а недовољно афирмисане дестинације у смислу развоје ове врсте туризма. Посебан осврт у раду је дат на општину Петровац на Млави, као једно од подручја са највише потенцијала у источној Србији за развој руралног туризма.

8. **Babić Vedrana, Radovan Pejanović, 2011. Connection between agriculture and rural tourism in the region of Branicevo (Eastern Serbia), 22nd International simposium „Safe food production“, Trebinje, Bosnia and Hercegovina (M33)**

Аутори се у раду баве истраживањем повезаности пољопривреде и руралног туризма на простору Браничевског округа. У раду су испитиване могућности међусобног прожимања и утицаја у даљем привредном развоју на простору Браничевског округа.

9. **Babić Vedrana, Anđelija Ivkov – Dzigurski, 2011. Connection between tourism and rural development in district Branicevo – Eastern Serbia. The International Simposiun „New trends in geographical research of European space“, Temisoara, Romania, Symposium reader, pp.35 (M34)**

Аутори су у раду истраживали везу између туризма и руралног развоја на подручју Браничевског округа. На основу анализе утврђиван је утицај туризма на развој и привредни напредак руралних подручја Браничевског округа.

10. **Бабић Ведрана, 2006. Туристички потенцијали општине Петровац на Млави. Научно – стручни часопис Туризам бр. 10. ПМФ, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад (M52)**

Рад презентује туристичке потенцијале општине Петровац на Млави, која се налази у Браничевском округу. У раду је приказана културно-историјска баштина и природне карактеристике овог краја, који би могли бити потенцијал за развој туризма на овом простору.

11. **Бабић Ведрана, 2007. Рурални туризам као део туристичке понуде општине Петровац на Млави. Научно – стручни часопис Туризам бр. 11. ПМФ, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад. (M52)**

У раду је исцрпно и јасно истраживан рурални туризам као део понуде општине Петровац на Млави. Приказује се као посебан туристички производ формиран на бази ужег истраживања могућности презентовања туристичке понуде општине Петровац на Млави.

12. **Бабић Ведрана, 2010. Рурални туризам у Браничевском округу, Други конгрес географа Србије, Нови Сад (M64)**

У раду је истраживан и приказан рурални туризам у Браничевском округу. Испитиване су могућности за његов развој, темељене на природним вредностима и фолклорном наслеђу.

13. **Бабић Ведрана, 2011. Однос између пољопривреде и туризма у Браничевском округу, Зборник радова, Регионална конференција „Животна средина ка Европи – EnE11“, Амбасадори животне средине, Београд, Србија (M63)**

Рад се базира на истраживању и утврђивању конкретног односа између пољопривреде, као једне од основних привредних делатности и туризма, као гране која се на простору Браничевског округа одликује занимљивим и специфичним потенцијалима. У раду се истражује њихово прожимање и међусобни утицај.

14. Бабић Ведрана, 2009. Одрживи туризам у општинама Жагубица и Петровац на Млави. Зборник научног скупа 5. регионалне конференције Животна средина ка Европи ЕпЕ09, Београд (М63)

У раду се разматра развој одрживог туризма на простору суседних општина Жагубица и Петровац на Млави. Општине се одликују, на већем делу територије, очуваном и здравом животном средином, која пружа могућности за подстицање и афирмацију одрживог развоја туризма у ове две општине. Овакав вид развоја би подразумевао сарадњу општина Жагубица и Петровац на Млави на свим нивоима.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживањем фолклорног наслеђа као основе развоја руралног туризма Браничевског округа истакнути су велики потенцијали и шансе које ова дестинација има за даљи напредак у овој области. Браничевски округ, захваљујући положају општинских места поред река, у плодној равници Стига, по обронцима Хомољских планина, моравском и дунавском приобаљу, има веома повољне услове за развијање свих врста делатности. Међутим, услед економске ситуације, привреда овог краја бележи негативан раст. Да би се зауставио процес слабења села, деаграризације и депопулације руралних подручја овог краја, потребно је позиционирати туристичку делатност којој у досадашњим развојним политикама и концептима, који су се односили на ове просторе, није давана одговарајућа експанзивна улога. Захваљујући богатству природе целог подручја, рекама, шумама, брдовитим пределима, постоје могућности за развој многих видова туризма, а атрактивности доприноси и богато фолклорно наслеђе карактеристично за овај део Србије.

У истраживању је посебна пажња била усмерена ка етнографским карактеристикама овог дела Србије, као изузетном потенцијалу за развој туризма у руралним срединама Браничевског округа. Специфичан културни колорит даје дестинацији посебну ноту за формирање туристичког производа на основама фолклорног наслеђа у коме се преплићу српска и влашка традиција. Оваква ситуација даје изузетан потенцијал за даљи рад на развоју туризма у руралним срединама Браничева, које нису на адекватан начин позиционирани у туристичком смислу. Потребно је повести рачуна о ревитализацији и валоризацији постојећих објеката традиционалне архитектуре, заштитити их и на адекватан начин представити туристима (етно село Бистрица, етно парк на Тулби у Пожаревцу...); постојеће манифестације мотивисане традиционалним догађајима довести на виши ниво организације и промоције; на прави начин представити локалну гастрономију у уврстити је у понуду угоститељских објеката у Браничевском округу; старе занате поново оживети кроз различите програме (опанчарски, кожарски, грнчарски, лицитарски, млевење брашна у воденицама...) и на тај начин омогућити туристима да доживе дух прошлих времена; елементе фолклорног наслеђа попут ношње (тканице, мараме, опанке...) и традиционалних инструмената (фруле различитих димензија и облика...) израдити у форми сувенира карактеристичних за Браничевски округ; у сарадњи са локалним становништвом развити стратегију представљања локалних обичаја заинтересованим туристима; спровести низ едукација ради повећања заинтересованости локалног становништва за бављење руралним туризмом, чиме би се повећао број и квалитет категорисаних сеоских домаћинстава за пружање услуга смештаја туристима; кроз сарадњу Туристичких организација Браничевског округа и локалног становништва формирати заједничке туристичке производе; вршити интензивније промотивне наступе на домаћем и међународном тржишту...

Спровођењем ових и низа других активности фолклорно наслеђе и рурални туризам у Браничевском округу би могао доживети одрживи просперитет и напредак, наравно уз уклапање у целокупни развој туризма на територији Србије. Наведено је да је кроз рад на

терену уочена спремност домицилног становништва у руралним срединама за бављењем туризмом и презентовањем фолклорног наслеђа посетиоцима, те би ова чињеница уз претпоставку да се стекну повољнији економски, организациони и други услови утицала на свеукупан развој руралних средина Браничевског округа кроз економске, демографске, еколошке, културне, инфраструктурне, комуналне, интегративне и друге факторе.

Применом истраживања спроведеног на основу анкетног упитника и дескриптивном статистичком анализом утврђено је да су највеће просечне оцене добили атрибути: влашка традиционална кухиња је интересантна туристима, Браничевски округ је занимљива дестинација за развој туризма, влашки народ је љубазан и гостопримљив, влашки фолклор може да се користи као инспирација за израду сувенира, влашки фолклор је сачувао своју изворност. За наведене атрибуте стандардна девијација је мања од 1, што указује да се испитаници махом слажу у оцени ових атрибута. Овакви резултати указују на то да је Браничевски округ дестинација са занимљивим и специфичним фолклорним наслеђем (влашка култура) који представља значајан потенцијал у развоју туризма.

Анализом резултата Т – теста за независне узорке се закључује да не постоје статистички значајне разлике између аритметичких средина у односу на пол испитаника на нивоу значајности $p < 0,01$ ($t \geq 2,63$). Може се закључити да испитаници без обзира на пол имају сличне ставове о наведеним варијаблама у упитнику. Даљом анализом се закључује да постоје статистички значајне разлике између аритметичких средина за одређене варијабле у односу на средину у којој испитаници станују, на нивоу значајности $p < 0,01$ ($t \geq 2,63$ - предзнак није битан), односно код ових варијабли постоји статистички значајна разлика у ставовима испитаника који живе на селу и испитаника који живе у граду. На ниво значајности $p < 0,05$ код варијабле *Браничевски округ је еколошки очувана средина*, постоји значајна разлика између ставова испитаника који живе у граду и испитаника који живе у селу. Такође се закључује да постоје статистички значајне разлике између аритметичких средина за варијабле (влашки обичаји су занимљиви, атрактивни и забавни, влашки обичаји су довољно комерцијализовани, Браничевски округ је еколошки очувана средина, Браничевски округ има довољно развијену инфраструктуру за развој туризма, довољна пажња се поклања едукацији становништва Браничевског округа у вези са развојем туризма, Браничевски округ је довољно препознатљив на туристичкој мапи Србије) у односу на веровање испитаника у магију, на нивоу значајности $p < 0,01$ ($t \geq 2,63$), односно код ових варијабли постоји статистички значајна разлика у ставовима испитаника који верују у магију и испитаника који не верују у магију. Применом једнофакторске анализе варијансе ANOVA испитивало се да ли између зависних варијабли (15 констатација из упитника) и независних варијабли (социодемографске карактеристике испитаника) постоји статистички значајна веза. Независне варијабле које су укључене у ово испитивање су: старосна структура и образовање.

Резултати једнофакторске анализе варијансе ANOVA су указали да на нивоу значајности $p < 0,01$, постоје статистички значајне разлике између старосних група код варијабли *сматрам да су влашки обичаји занимљиви, атрактивни и забавни, сматрам да би било занимљиво људима који нису влашког порекла да учествују у влашким обичајима, сматрам да је влашки фолклор сачувао своју изворност, сматрам да је Браничевски округ занимљива дестинација за развој туризма*. Такође, на нивоу значајности $p < 0,05$, постоје статистички значајне разлике у ставовима између старосних група код варијабли *сматрам да су Власи љубазан и гостопримљив народ, сматрам да је Браничевски округ богат културно-историјским споменицима, сматрам да су домаћинства у Браничевском округу погодна за развој сеоског туризма*. Да бисмо увидели између којих старосних група испитаника конкретно постоје разлике, примењен је post-hok Sheffe тест. Резултати post-hok Sheffe теста показују да разлика на нивоу статистичке значајности $p < 0,01$ међу групама испитаника према годинама старости није потврђена. Међутим, анализом post-hok Sheffe теста потврђена је статистички значајна разлика на нивоу $p < 0,05$ међу одређеним групама

испитаника према годинама старости. За варијаблу 1. „Сматрам да су влашки обичаји занимљиви, атрактивни и забавни“, испитаници у категорији од 26 до 35 година показују мањи степен сагласности са наведеном констатацијом у односу на старије испитанике у категоријама 36-45 година и 56-45 година, односно старији испитаници јаче подржавају ову констатацију у односу на млађе испитанике. Такође, код варијабле 9. „Сматрам да је Браничевски округ занимљива дестинација за развој туризма“, млађи испитаници у категорији 17-25 година слабије подржавају овај став у односу на испитанике старије од 65 година. Резултати једнофакторске анализе варијансе ANOVA указују да на нивоу значајности $p < 0,01$, постоје статистички значајне разлике између одређених група испитаника према нивоу образовања код варијабли *сматрам да су влашки обичаји занимљиви, атрактивни и забавни, сматрам да би било занимљиво људима који нису влашког порекла да учествују у влашким обичајима, сматрам да је влашки фолклор сачувао своју изворност, сматрам да је Браничевски округ занимљива дестинација за развој туризма*. Такође, на нивоу значајности $p < 0,05$, постоје статистички значајне разлике у ставовима између група испитаника према нивоу образовања код варијабли *сматрам да су Власи љубазан и гостопримљив народ, сматрам да је Браничевски округ богат културно-историјским споменицима, сматрам да су домаћинства у Браничевском округу погодна за развој сеоског туризма*. Да би се увидело између којих група испитаника према нивоу образовања конкретно постоје разлике, примењен је post-hoc Sheffe тест.

Резултати post-hoc Sheffe теста потврђују разлику на нивоу статистичке значајности $p < 0,01$ међу одређеним групама испитаника према нивоу образовања. За варијаблу 1. „Сматрам да су влашки обичаји занимљиви, атрактивни и забавни“, испитаници који имају завршену основну школу показују већи степен сагласности са наведеном констатацијом у односу на испитанике који имају вишу школу. За варијаблу 5. „Сматрам да су Власи љубазан и гостопримљив народ“ испитаници који имају завршену основну школу показују већи степен сагласности са наведеном констатацијом у односу на испитанике који имају средњу школу. Факултетски образовани испитаници слабије подржавају констатацију „Сматрам да Браничевски округ има довољно развијену инфраструктуру за развој туризма“ у односу на испитанике који имају основну школу. Испитаници са основном школом се више слажу са констатацијом да су домаћинства у Браничевском округу погодна за развој сеоског туризма у односу на испитанике са средњом школом. Међу групама испитаника који имају завршену основну школу и факултетски образованих испитаника постоји статистички значајна разлика у давању сагласности са ставом „Сматрам да је Браничевски округ довољно препознатљив на туристичкој мапи Србије“ и то у смеру да се факултетски образовани испитаници слабије слажу са овом констатацијом у односу на испитанике са основном школом.

Сви резултати истраживања представљају добру полазну основу за решавање уочених недостатака, чијим би се уклањањем добила добра база за даљи развој руралног туризма у Браничевском округу, темељеном на основама фолклорног наслеђа.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Предузете истраживачке активности и коришћене статистичке методе, као и приказани резултати, представљају одговарајућу научну апаратуру, помоћу које је дата адекватна слика фолклорног наслеђа као основе развоја руралног туризма Браничевског округа.

Резултати истраживања прате постављене циљеве и задатке истраживања и приказани су јасно и прегледно помоћу табела и графикана, уз одговарајућа тумачења у тексту. Подаци добијени истраживањем су статистички обрађени помоћу адекватних статистичких анализа. Кандидаткиња је резултате истраживања јасно и прецизно тумачила. Наведена литература је врло обимна, савремена и везана за проблематику фолклорног наслеђа и руралног туризма. На основу начина приказивања и тумачења података, може се констатовати да рад садржи оригиналне научне резултате који задовољавају захтеве нивоа докторске дисертације.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Докторска дисертација Ведране Бабић написана је у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све битне елементе који представљају оригиналан научни допринос у области изучавања фолклорног наслеђа и руралног туризма.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Резултати истраживања докторске дисертације Ведране Бабић представљају прво детаљно истраживање фолклорног наслеђа као основе развоја руралног туризма Браничевског округа. Кандидаткиња је користила оригиналну комбинацију метода за утврђивање познавања и мишљења житеља Браничевског округа везаног за влашку магију и основе за развој (руралног) туризма у Браничевском округу. Такође, користећи оперативне методе и кроз вишегодишњу праксу, кандидат је приказао и указао на могућности развоја руралног туризма у Браничевском округу, који би се темељио на основама богатог фолклорног наслеђа. На основу наведеног, може се констатовати да докторска дисертација Ведране Бабић представља оригинални научни рад и пружа конкретан допринос науци.

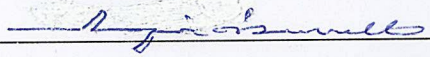
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
У докторској дисертацији нема недостатака који би утицали на резултат истраживања.

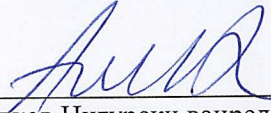
X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

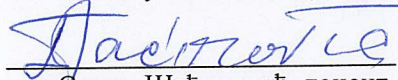
На основу укупног сагледавања оцене докторске дисертације кандидата Ведране Бабић, под насловом „*Фолклорно наслеђе као основа развоја руралног туризма Браничевског округа*“, Комисија позитивно оцењује ову дисертацију и предлаже Наставно-научном већу Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду да **прихвати позитивну оцену и одобри кандидату да докторску дисертацију под овим насловом јавно брани.**

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Љупче Миљковић, редовни професор
ПМФ у Новом Саду, председник

др Анђелија Ивков Цигурски, ванредни професор,
ПМФ у Новом Саду, ментор

др Снежана Бесермењи, редовни професор,
ПМФ у Новом Саду, члан

др Селим Шаџировић, доцент,
ПМФ у Нишу, члан